

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Avancerad nivå

Nyanländas möte med den svenska skolan

En undersökning ur lärarens perspektiv

Författare: Jessica Karlsson
Handledare: Jan Morawski
Examinator: David Lifmark
Termin: Vt-2013
Program: Lärarprogrammet
Ämne/huvudområde: Pedagogiskt arbete
Poäng:15 hp

Högskolan Dalarna
791 88 Falun
Sweden
Tel 023-77 80 00

Abstrakt

Undersökningens syfte är att synliggöra lärares uppfattning och erfarenheter av nyanlända elever i den svenska skolan, både ur ett lärandeperspektiv och ur ett socialt perspektiv. Studien syftar även till att se vilka möjligheter respektive hinder läraren upplever i mötet med dessa elever samt hur läraren bemöter de svårigheter som kan uppstå. Skriftliga intervjuer ligger till grund för resultatet och de insamlade svaren analyserades senare enligt en hermeneutisk innehållsanalysmodell.

Resultatet visade på att i en mångkulturell skola skapas *möjligheter* att diskutera värdegrunden i ”naturliga miljöer” samt ökas förståelsen och toleransen för andra människor. Nyanlända elever upplevs även som ambitiösa och tacksamma och kontakten med dessa vårdnadshavare skiljer sig inte åt jämförelsevis svenskfödda elevers föräldrar. Det största *hindret* i verksamheten är onekligen bristande språkkunskaper vilket resulterar i ouppnådda mål, utanförskap, misslyckade grupperingar och orättvisa betyg. Det sistnämnda är en följd av de kunskapsmål som finns i läroplanen vilken informanterna upplever som direkt segregering för nyanlända elever. En *förutsättning* för att verksamhetens skall fungera är att det finns tillgång till resurspersonal, stödmaterial vilket informanterna ser som framförallt nödvändigt men också som bristfälligt. Dessutom upplevs modersmålsundervisning positivt då denna stärker känslan av gemenskap och tillhörighet vilket inte alltid är självklart i den reguljära klassen. Dock har informanterna ingen eller mycket liten kontakt med modersmåls läraren och andraspråk läraren vilket undersökningen tolkat som ett hinder. Informanterna har även en viktig roll gällande socialiseringen av nyanlända elever. Dock menar lärarna att det inte är helt enkelt att styra så pass stora elever (högstadiееlever) men i klassrummet finns förutsättningar för att öka gemenskapen genom övningar och styrda grupperingar. Trots språksvårigheter, frustration och inte alltför fördelaktiga kursplanemål försöker lärarna arbeta utefter de resurser som finns vilka man också ser som ovärderliga och något man önskar mer av. Trots att både förutsättningar och möjligheter upptar stor del av intervju svaren är dock de hinder som uppstår övervägande störst och bildar helheten i resultatet. Jag ville även veta vilken typ av lärandeteori som är gynnsamt för de nyanlända eleverna. Min tolkning av resultatet är att det behavioristiska lärandeperspektivet är fördelaktigt för dessa elever. Denna lärandeteori bygger på att eleven lär i lätta, observerbara och hanterbara miljöer där små delar av kunskap bildar en helhet. Det sociokulturella lärandeperspektivet bygger allt för mycket på reflektion, diskussion och muntligt agerande vilket informanterna menar inte gynnar denna elevgrupp.

Nyckelord: Nyanlända elever, språksvårigheter, utanförskap, möjligheter, hinder, förutsättningar.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning.....	5
1.2 Problembakgrund.....	5
2. Forskningsläge	7
3. Teoretisk bakgrund	12
3.1 Sociokulturellt perspektiv	12
3.2 Bahaviorism.....	13
4. Metod och material.....	15
4.1 Urval	16
4.2 Metodteorier.....	17
4.2.1 Hermeneutik	17
4.2.2 Innehållsanalys.....	18
4.3 Trovärdighet	19
4.4 Metodkritik	20
4.5 Forskningens etiska aspekter	20
5. Resultat	21
5.1 Möjligheter i verksamheten.....	21
5.2 Hinder i verksamheten	23
5.3 Förutsättningar i verksamheten.....	26
5.4 Resultatsammanfattning.....	29
6. Diskussion	30
6.1 Metoddiskussion.....	31
6.2 Resultatdiskussion	31
6.3 Andras forskning.....	36
6.3 Lärandeteorier och nyanlända elever	37
6.5 Slutord	40

6.6 Vidare forskning.....	40
7. Referenser	41
8. Bilagor	

1. Inledning

Skolans uppdrag vilar som bekant på demokratins grund och skall vara en instans där alla elever är lika mycket värda oavsett etnisk tillhörighet, kön, religion, annan trosfattning, sexuell läggning osv. Självklara aspekter i ett demokratiskt samhälle. Skolan är även i hög grad en kulturell mötesplats där elever med olika etnisk tillhörighet möts och skolan blir på så sätt en av samhällets viktigaste institutioner gällande kulturell mångfald. All skolpersonal och även eleverna skall främja förståelse för dessa människors livssituationer och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Skolan har alltså ett socialt ansvar.

Formellt kan nyanländas elever möte med den svenska skolan ske med öppna armar där förståelse och tolerans är det viktigaste aspekterna. Hur sker då undervisningen för nyanlända elever? Är undervisning anpassad efter varje elevs förutsättningar? Under min verksamhetsförslagda utbildning har jag i många fall sett att det svenska språket varit ett stort hinder för många nyanlända elever. Att inte förstå lättare anvisningar eller att kunna läsa en text, även det under enklare former, ställer naturligtvis till det om man inte kan språket i den grad som krävs. En likvärdig utbildning är ur den aspekten inte möjlig vilket jag blivit varse om då kunskapsmålen inte nås i den grad som önskas. För betyget E krävs att man kan föra enkla och till viss del underbyggda resonemang vilket kan vara nog så problematiskt för svenskfödda elever. Att då inte förstå språket fullt ut som nyanländ gör det hela än mer problematiskt.

På ett formellt plan kan alltså integrationen ses som lyckad då nyanlända elever välkomnas in i den svenska skolan. Den kulturella mångfalden skall ses som en tillgång vilket all skolpersonal skall verka för och vidare skall eleverna fostras i samma anda. Integrationen i ett ”lärande perspektiv” är dock något annat då begreppet ”kunskap för alla” i mitt tycke inte stämmer överrens med de integrationsinsatser som görs i den svenska skolan. Uteblivna resultat och svårigheter att tillgodose sig undervisningen är ett stort problem för både läraren och den nyanlända eleven.

Vilka räknas då som nyanlända? Enligt skolverket är definitionen den grupp ”elever som inte har svenska som modersmål och inte heller behärskar det svenska språket och som anländer nära skolstarten eller under sin skoltid i grundskolan, gymnasieskolan eller motsvarande skolformer”.¹ Sveriges kommuner och landsting (SKL) har istället en tidsgräns på fyra år. D.v.s. den maximala gränsen för hur länge eleven har varit i Sverige. Allt under denna gräns och eleven klassas alltså

---

¹ Skolverket (2008)

som nyanländ.² Ursprungslandet är en förklaringsfaktor till nyanländas sämre resultat i skolan. Här menar man att inläringen tar olika lång tid beroende på vart i världen man kommer ifrån. Exempelvis hur väl modersmålet skiljer sig från det svenska språket, skillnader mellan ursprungslandet och Sverige gällande utbildningsnivån och standarden på utbildningen. Dessutom är en förklaringsfaktor vid vilken ålder den nyanlända eleven anlät till Sverige. Ju äldre eleven är vid invandringstillfället, d.v.s. ju kortare tid eleven tillbringat i den svenska skolan, desto sämre förväntas resultaten bli. En annan bidragande faktor till uteblivna skolresultat är huruvida eleverna har en skolgång bakom sig från ursprungslandet eller inte. En del har längre skolgång bakom sig och har därmed stor kunskap när de anländer till Sverige. Andra däremot har ingen eller sporadisk skolgång och därmed knappa förhandskunskaper. Orsakerna är många men krig, förföljelse och annan problematik är vanliga företeelser till avsaknad av tidigare skolgång.³ Lägg därtill alla de ensamkommande barn och ungdomar som kommer till Sverige vilket är nog så problematiskt (och sorgligt) och en situation många lärare ställs inför.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna undersökning är synliggöra hur lärare upplever mötet med nyanlända elever och dessas situation i skolan. Studien syftar även till att se vilka didaktiska överväganden lärarna gör i sin undervisning samt hur de genomför och bedömer nyanlända elevers lärande.

- Hur upplever lärare undervisningssituationen och socialiseringen med nyanlända elever?
- Vilka möjligheter respektive hinder kan uppstå i undervisningen med dessa elever?
- Hur underlättar lärarna för de nyanlända eleverna?
- Vilken typ av lärandeteori är gynnsamt för de nyanlända eleverna enligt min analys?

1.2 Problem bakgrund

På skolverkets hemsida går det att läsa att skolans ansvar är att på bästa sätt integrera nyanlända elever i samhället och ge dem en möjlighet att skapa sig en framtid i Sverige. Nyanlända elever har samma rätt till utbildning som svenskfödda barn och detta gäller även under tiden de söker asyl som när de fått uppehållstillstånd. Skolan skall även erbjuda individanpassad utbildning och eleven skall även få studiehjälp på modersmålet om så behövs då detta anses viktigt för kunskapsutvecklingen. Dessutom skall åtgärdsprogram sättas in om så behövs där det skall

---

² http://www.skl.se/vi_arbetar_med/integration1 2013-04-22

³ Skolverket (2008) s.6ff

framgå vilka behov det rör sig om, hur dessa skall tillgodoses samt hur de skall följas upp och utvärderas.⁴

År 2011 var det endast 65 % av alla nyanlända elever som var behöriga till gymnasiet. Det var framförallt elever som kommit sent till den svenska skolan som inte klarade målen. På grund av detta gav regeringen skolverket i uppdrag att ta fram insatser för att fler nyanlända skall klara måluppfyllelsen. I skolverkets *Skolutveckling- nyanlända barn och ungdomar- Integrationsinsatser i skolan* finns riktlinjer för hur skolan skall bemöta de nyanlända i skolan samt främja lärandet.⁵

Dessa integrationsinsatser består bland annat i att kartlägga skolans arbete där underlaget skall avgöra vilken årskurs eleven skall placeras i. Skolan skall även ta fram bedömningsmaterial i svenska vilket skall ge lärarna stöd i bedömningen av elevens språkutveckling. Materialet skall vara till hjälp för både eleven, läraren och föräldrarna. Övriga insatser som bör göras är att ge lärare och rektorer kompetensutveckling samt att sprida informationsmaterial om ”det fria skolvälet till elever och föräldrar på olika språk”. Det viktigaste är dock att de lärare som ansvarar för att eleven lär sig svenska skall ha specialkompetens i ämnet. Läraren måste bestitta en kunskap om hur andraspråksinlärning fungerar samt vilka förutsättningar som krävs. Därutöver skall alla lärare som undervisar nyanlända elever ha grundläggande kunskaper/kännedom hur undervisningen skall bedrivas.⁶

I Skolverkets stödmaterial *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling – med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll* finns råd och stöd till kommuner hur lärarna skall organisera och hantera nyanlända elever. Materialet riktar sig till rektorer, tjänstemän och lärare. Syftet är att främja kunskapsutvecklingen för denna elevgrupp och i materialet finns exempel från olika kommuners arbete. I materialet går det att läsa om de utmaningar denna elevgrupp ställs inför då man parallellt skall lära sig sitt moderspråk och ett andraspråk. Dessutom presenteras hur andra skolor arbetar med modersmålsundervisning, hur elevens tidigare kunskaper kartläggs samt hur den individuella kunskapsutvecklingen utformas.⁷

---

⁴<http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar> 2013-04-23

⁵<http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar/nyanlandas-larande-1.192723> 2013-04-03

⁶<http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar/integrationsinsatser-i-skolan-1.192723> 2013-04-03

⁷ Skolverket (2012)s. 5

Enligt stödmaterialets resultat är modersmålsundervisningen av vikt vilket alla kommuner i materialet är ense om. Det tar flera år att utveckla ett språk fullt ut menar materialet och utvecklingen mot ett andra språk gynnas av att eleven behärskar sitt modersmål. För att modersmålsundervisningen skall gynna andra språket påtalas vikten av samarbetet mellan studiehandledaren och modersmålsläraren. Kartläggningen av elevens utveckling, uppföljningen och kontakten med vårdnadshavare är dessas främsta roll. En annan viktig del är att på ett lyckat sätt integrera svenska som andraspråk i ämnesundervisningen. Materialet visar på att nyanlända elever på så sätt kan "fortsätta med sin ämnesmässiga kunskapsutveckling och dessutom får ett sammanhang för sin språkinläring".⁸ Detta förutsätter dock att lärarna har kompetens att undervisa med perspektiv på svenska som andraspråk.⁹

Slutligen påstår majoriteten av skolorna i materialet att skolorna bör utöka sin kapacitet gentemot nyanländas behov. Individuella förutsättningar skall styra undervisningen där förmåga och behov skall synliggöras. Inte bristande kunskaper och resurser. Dessutom skall lärarnas kompetens säkerställas så att dessa kan undervisa nyanlända elever i den reguljära klassen och således möta de behov som finns. Kommun- och skolledningen har ett stort ansvar anser källorna och menar att det bör skapas en organisation gällande nyanlända elever och dessas situation. Där skall det tydligt framgå riktlinjer och mål som svarar mot eleven och lärarens behov av stöd. Skolan har en skyldighet att skapa individuella förutsättningar så att denna blir mer delaktig och utvecklas både socialt och kunskapsmässigt.¹⁰

2. Forskningsläge

Nihad Bunar, docent vid sociologiska institutionen vid Stockholms universitet, fick i uppdrag av skolverket att göra en sammanställning över den forskning som fanns att tillgå över nyanländas lärande. Detta resulterade i rapporten *Nyanlända och lärande- en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*.¹¹ Bunar huvudsakliga syfte var att se hur pass omfattande den akademiska forskningen var gällande nyanlända elever samt vilka frågeställningar som dominerat denna och vart. D.v.s. vid vilka universitet och högskolor som forskningen bedrivits. Dessa delar är inte relevanta för min undersökning utan jag har istället tittat närmare på Bunars resultat gällande forskarnas slutsatser om nyanländas möte med den svenska skolan. Bunar har bland annat under-

---

⁸ Skolverket (2012) s.9

⁹ Ibid, s.9

¹⁰ Ibid, s.11

¹¹ Bunar (2010)

sökt nyanländas skolgång efter introduktionen (förberedelseklassen) i förhållande till skolsystemet.¹²

Bunar talar om både brister och förtjänster som de nyanlända eleverna möter i den svenska skolan. En forskning som Bunar refererar till är *Lärares tolkningsrepertoarer i samtal om en grupp elever med utländsk bakgrund och deras föräldrar* skriven av pedagogen Lena Granstedt. Granstedts avhandling grundar sig på intervjuer med lärare som arbetar på två olika skolor med olika etisk sammansättning. Den ena skolan har ett fåtal elever med utländsk bakgrund och den andra hade ett elevtal på drygt 20 %. Granstedts tolkningar utifrån lärarnas svar var att nyanlända elever sågs dels som ett problem, dels som en del av skolans mångkulturella projekt. Dessutom menar Granstedt att lärarna kategoriserade nyanlända elever som ”överkänslig, eleven som ”den andra”, eleven som utnyttjar situationen, eleven som gör som barn gör mest, eleven som gisslan, föräldrar som bristfälliga, föräldrar som kunniga”¹³

Granstedt talar även om diskriminering av eleverna vilket lärarna avfärdar med dennes överkänslighet eller rädslan för att anses rasistisk. Det övergripande är dock att andraspråkslever uppfattas som någonting problematiskt vilka är behov av någon sorts åtgärd. Dock menar Granstedt att situationen skulle kunna förändras, d.v.s. en mer likvärdig utbildning för alla, genom diverse åtgärder. Hon menar att ett närmare samarbete med modersmållärarna behövs samt att skolan rekryterar fler lärare med utländsk bakgrund som har liknande bakgrund som eleverna och därmed djupare förståelse för frågor såsom rasism och diskriminering. De intervjuade lärarna menar dessutom att ett närmare samarbete med de nyanländas föräldrar skulle underlätta utvecklingen. De intervjuade lärarna menar också att det är problematiskt med den invandring som vidgats. Det krävs reflektioner på detta menar informanterna då denna multikulturalism, skapad av invandringen, förändrar synen på ”pedagogiken, ledarskapet, relationer, identiteter, läroplaner och liknande”.¹⁴

Bunar nämner även rapporten *Etnisk mångfald i utbildningen: En översikt över politik, forskning och Projekt*, skriven på uppdrag av Myndigheten för skolutveckling om etnisk mångfald i utbildningen. Rapporten är sammanställd av Camilla Hällgren, Lena Granstedt, och Gaby Weiner. Deras slutsatser är, efter att ha analyserat styrdokument, utbildningspolitik, erfarenheter och strategier för att motverka rasism i skolan, att det skett en långsam reducering av hur de nyanlända eleverna på

---

¹² Bunar (2010) s.11ff.

¹³ Bunar (2010) s.35

¹⁴ Ibid. s.35

bästa och snabbaste sätt tillägnar sig det svenska språket. Man menar att ingen grupp elever drabbas så hårt som de nyanlända. Dels som helt nya i landet och i skolan med bristande språkkunskaper och ett bristande skolsystem. Samt (ofta) någon form av trauma i bagaget. Dels ses man också som annorlunda. ”Invandrareleven” men som ändå förväntas uppträda och prestera som den svenska eleven.¹⁵

Bunar nämner även avhandlingen *Invandrarbakgrund eller skolsvårigheter: En textanalytisk studie av åtgärdsprogram för elever med invandrarbakgrund* skriven av Pedagoger Pirjo Lahdenperä. Syftet med denna avhandling var att diskutera aspekten huruvida etnisk bakgrund är kopplat till svårigheter i skolan och hur lärarnas förhållningssätt är till invandrarelever. Lahdenperä menar att lärarna själva ”bygger upp” bilden av invandrareleven med ”problem” vilket hon tycker är både diskriminerande och hindrande för elevens skolgång. Lahdenperä menar att

lärarna individualiserar elevernas problem i termer av elevers och föräldrars bakgrund och beteende helt på bekostnad av omgivningsfaktorer som exempelvis relationer, kommunikation, undervisning eller klassen som grupp.¹⁶

Lahdenperä menar att i grund och botten måste lärarnas synsätt ändras. Lärarens maktföreträdare speglar sig på att föräldrarna skall komma till skolan, och samarbeta med dem, inte tvärtom. Bristande samarbete, vilket leder till uteblivna resultat, uppfattas således som föräldrarnas ointresse och oförmåga, bristande språkkunskaper eller dennes ”felaktiga” syn på kunskap och utbildning. Lahdenperä påstår att hela det synsättet är både felaktigt och förödande för elevernas skolgång. All forskning visar på att ett samarbete mellan skolan och hemmet är nyckeln för elevens framgång i skolan. För att komma till rätta med detta menar Lahdenperä att lärarna måste se föräldrarnas inverkan som någonting positivt i den nyanländas skolgång. D.v.s. ändra inställning och attityd. Fokus skall istället ligga på sociala strukturers påverkan och inte på besattheten av kulturer och individuella svårigheter.¹⁷

Fil. Dr. lektor Ann-Christin Torpsten har i sin avhandling *Erbjudet och upplevt lärande i mötet med svenska som andraspråk och svensk skola* undersökt andraspråkselevs möte med svenska som andraspråk samt hur de upplevt lärandet. Torpstens material bestod av brev skrivna av tre lärarstudenter som alla anlät som nyanlända i grundskolan. Torpsten bad studenterna berätta om sin livssi-

---

¹⁵ Bunar (2010) s. 36

¹⁶ Bunar (2010) s. 37

¹⁷ Ibid s. 37

tuation i Sverige och i skolan samt mötet med denna med utgångspunkten i svenska som andraspråk. För att ytterligare fördjupa brevens innehåll omfattade studien tre fördjupande gruppsamtal där studien syfte och fokus diskuterades. Under dessa samtal diskuterades valda delar i de skrivna breven med utgångspunkt i forskningsfrågorna. Empirin bestod på så sätt av både talade och skrivna texter.¹⁸

Informanternas berättelser ställdes sedan mot läro- och kursplanens formuleringar gällande svenska som andra språk. Torpsten diskuterar dessa formuleringar över tid, d.v.s. historiskt sett samt hur dessa har kommit att förändras. Torpsten redogör för hur ämnet ”svenska som andraspråk” uppkom samt vilka metoder läraren hade/haft att tillgå över tid. Läroplanen för 1969 i jämförelsevis läroplanen 1980 skiljer sig markant i ämnet svenska som andra språk. Torpsten menar att

(...) läroplanernas övergripande delar har förändring av formulerad utbildningsideologi skett från okunskap och omedvetenhet om svenska som andraspråk (Kungliga Skolöverstyrelsen, 1962) till ett samhällskrav och ett behov av att formulera vilka värden som genom utbildning ska överföras till eleverna.¹⁹

Vidare påstår Torpsten att den då gällande läroplanen Lpo 94 återigen präglas av okunskap då hon påstår att läroplanen var en tillbakagång ”till osynliggörande, okunskap och omedvetenhet om denna elevgrupp”²⁰. Torpsten menar att det finns en motstridighet i Lpo 94 då det uttrycks såväl ett monokulturellt som ett multikulturellt sätt att se på olika kulturer vilket påverkar synen av andraspråkselever.²¹ Enkelt uttryckt så menar Torpsten att andraspråkselever å ena sidan ses som en och samma grupp i läroplanen. Å andra sidan skall utbildningen präglas utifrån varje individs förutsättningar och fokus skall riktas mot en mångkulturell skola för alla.

Torpstens slutsatser är att goda kunskaper i det svenska språket är en förutsättning för att nå målen i skolan. Detta skall främjas genom att andraspråkselever skall utveckla andra språket till förstaspråksnivå vilket även Lpo 94 förespråkar. Dessutom skall ”en skola för alla” främja alla elevers rätt till att utveckla, använda och vidareutveckla alla språk, även modersmålet, och uppmuntra till kulturell språkvariation. Dock menar Torpsten att det finns formuleringar i den då

---

¹⁸ Torpsten (2008) s. 57

¹⁹ Ibid. s.110

²⁰ Ibid. s. 110

²¹ Ibid. s.109

gällande läroplanen som säger att trots att ”undervisningen ska utgå från individens behov och förutsättningar, uppfattades olika kompetenser som brister i stället för tillgångar och resurser.²² Här erbjuds enklare material, stödundervisning etc. och Torpsten menar att detta istället exkluderar eleven istället för tvärtom vilket deltagarna i studien vittnade om. Att endast bli förtrogen med ett begränsat ordförråd eller undervisning på ett språk man inte förstår leder till begränsat deltagande, ett utanförskap, och leder till att eleven inte klarar målen. Informanterna menar istället att ”bästa mötet med det svenska språket var att vara med i övriga klassens svenskundervisning”²³

Informanterna i Torpstens avhandling menar också att goda kunskaper i modersmålet ökar kunskaper i andrespråket vilket påtalar vikten av modersmålsundervisning. När kunskaperna vidgades i modersmålet växte den språkliga horisonen vilket utvecklade en språklig medvetenhet. Dessutom menar informanterna att detta var ett sätt att bevara det ”gamla” vilket eleverna var förtrogen med och på så sätt skapades en känsla av tillhörighet och gemenskap vilket inte var helt självklart som andraspråkselev.²⁴

Torpstens avhandling riktade sig mot två empiriska sammanhang. Dels informanternas livsberättelser, dels undersöktes hur läro- och kursplaner över tid formulerats gällande svenska som andraspråk. Torpsten har tillämpat både en innehållslig idéanalys och en narrativ analys. Torpsten menar att idéanalysen lämpar sig till att tolka och analysera texter ”av samma slag från olika tider”.²⁵ D.v.s. läroplanshistorik då dessa texter är dels offentliga dels auktoritativa. Den narrativa analysen tillämpades för att tolka informanternas livsberättelser. Ordet narrativ kan beskrivas som berättande analys menar Torpsten och är samlade beskrivningar av handlingar och händelser. Analysen av livsberättelser är tolkningen av dessa och det skapas en meningsfull helhet av spridda fragment. I Torpstens avhandling utgjorde informanternas olika upplevelser delar av en helhet vilket gav ny förståelse och ny erfarenhet. Torpsten nämner den hermeneutiska förståelsespiralen och hur man med denna teori kan förstå helheten i en text. Först och främst lästes texten ”naivt” och Torpsten fick en omedelbar förståelse för textens innerbörd. Vid upprepade läsningar ökade förståelsen och helheten synliggjordes. Den hermeneutiska teorin förklaras mer ingående under metodteori i föreliggande studie.

---

²² Torpsten (2008)s.158

²³ Torpsten (2008) s. 118

²⁴ Ibid. s.129f

²⁵ Ibid. s.53

3. Teoretisk bakgrund

Lärandet kan te sig på många olika sätt och frågor såsom hur människan lär, under vilka omständigheter hon lär och hur färdigheter utvecklas finns det många teorier om. Teorier om barns lärande är mycket kopplat till tiden. D.v.s. mycket beroende på tidens sammanhang och återspeglas i den aktuella samhällskontexten. Nedan följer aktuella teorier över barns lärande som återfinns i den nu gällande läroplanen Lgr 11.

3.1 Sociokulturellt perspektiv

Den nu gällande läroplanen Lgr 11 kan tolkas utifrån olika lärandeperspektiv. En av teorierna som ligger bakom läroplanen är det sociokulturella perspektivet. I läroplanen kan man bland annat läsa att eleven skall ta ett allt större inflytande över sin utbildning, eleven skall kunna diskutera, argumentera och förstå sammanhang. Dessutom skall man ”utveckla förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningar”.²⁶

Teorin har sin utgångspunkt i den ryske psykologen Lev S. Vygotskijs idéer om mänsklig utveckling.²⁷ Vygotskij grundteori är att människan lär i samspel med andra människor och att dennes kultur överförs från en generation till en annan genom kommunikation och samspelet med varandra. Roger Säljö har i sin bok *Lärandet i praktiken- Ett sociokulturellt perspektiv* diskuterat denna teori precis som titeln vittnar om. Säljö talar om skolkontext vilket det finns anledning att diskutera närmare. Begreppet kontext kan vara svårt att definiera. Nationalencyklopedins förklaring på ordet kontext är; ” det språkliga sammanhang som ett ord eller ett yttrande ingår i; i pragmatiskt inriktad lingvistik även om den icke-språkliga situation där en språkhandling sker.”²⁸

Kontext är enkelt beskrivet ett sammanhang vilket präglas av språket och andra yttringar och enligt denna beskrivning ses kontexten som något som påverkar individer. Hur ses då kontexten ur ett sociokulturellt perspektiv? Säljö menar istället att kontexten inte påverkar människan utan våra handlingar och vår förståelse är istället delar av den. Säljö påstår att ”det finns inte först en kontext och sedan en handling utan våra handlingar ingår i, skapar och återskapar kontexter”.²⁹ Enligt Säljö finns det ingen neutral kontext utan alla handlingar och all kommunikation måste

---

²⁶ Lgr11, s.18

²⁷ Säljö(2008) s.48

²⁸ <http://www.ne.se/lang/kontext/229447> 2013-04-15

²⁹ Säljö (2008) s.135

förstås utifrån den unika situationen.³⁰ En skolkontext är således ett sammanhang som upprätthålls genom kommunikation och handlingar skapade av lärare, elever och annan skolpersonal i olika unika situationer. Först då blir kontexten begriplig.

För att återgå till Vygotskijs teori så bygger denna på att människan är läraktig. Grundtanken är inte vad och hur mycket vi lär utan istället hur vi lär. D.v.s. de olika sätt en lärandesituation kan te sig. För att få sammanhanget i exempelvis en text måste vi bli förtrogna med olika regler för tolkning. Bakgrundskunskap och kännedom om ett specifikt ämne ökar betydelse i den text vi läser och får på så sätt mening. Säljö menar dessutom att det inte räcker med att behärska det svenska språket för att förstå innebörden av en text. Man måste även förstå det svenska samhället och dess utbildningstraditioner för att förstå slagkraftigheten i formuleringen. ”Läsaren måste ha med sig något i bagaget” menar han³¹.

Ur ett sociokulturellt perspektiv är språket och kommunikation det centrala och blir länken mellan individen och omgivningen. Säljö menar att kommunikation föregår tänkande och att lära sig ett språk är att lära sig tänka inom en ram för den specifika kulturen och den samhälleliga gemenskapen.³² Kommunikation är den viktigaste lärmiljön för människan menar Säljö. Vardagliga interaktioner och naturliga samtal är det som främjar lärandet och formar oss till sociokulturella varelser.³³

3.2 Behaviorism

Behaviorismen är en annan syn på lärande vilket även den återspeglas i den svenska läroplanen Lgr11. Läroplanens betoning på mätbara mål, betygsättning, gradering och vidare motivation hos eleven kan utläsas utifrån ett behavioristiskt lärandeperspektiv. Ett bra betyg gör eleven motiverad och leder till positiv förstärkning. Ett dåligt betyg ger det motsatta, d.v.s. en negativ förstärkning. Dessa aspekter synliggörs i Lgr 11.

Idéerna i den behavioristiska teorin har sitt ursprung i den ryske fysiologen och psykologen Ivan Pavlovs arbeten och senare utvecklades teorin av den amerikanska psykologen B. F Skinner. Teorin bygger på att det är det yttre beteendet som uppfattas som verkligt och konkret och det är även där som lärandet tar vid. Reflektion, tänkande och mentala företeelser är inte av vikt då

---

³⁰Säljö (2008). s.144

³¹Ibid s.15

³²Ibid, s.67

³³Ibid. s.233

behaviorismen menar att detta inte kan bevisas av vetenskapen. Lärandet ses istället som det yttre och det observerbara beteendet och förändringen av detta.³⁴

B. F Skinner har i sin bok *Undervisningsteknologi* (originaltiteln *The Technology of teaching*) förklarat detta närmare. Skinner talar om *betingning* vilket menas att individer har en tendens att upprepa beteenden när man upplever någon form av positivt resultat. Även kallat belöning och förstärkning. Önskad beteenden skall däremot inte förstärkas (bestraffning) och skall således tendera att bli mindre och så småningom försvinna helt. Vad kan då ses som belöningar och förstärkningar i lärandesituationen? Uppmuntran, beröm och vitsord från läraren är vanliga förstärkningar vilket skall resultera i att eleven förstärker sitt beteende. Lärarens roll i klassrummet är enligt Skinner en aktiv individ som vidarebefordrar kunskaperna och delar med sig av sina erfarenheter. Kort sagt; läraren ger och eleven tar enligt den behavioristiska teorin. Eleven å sin tur inhämtar kunskap och det läraren säger sjunker in vilket senare ”slår rot” och vidare bildas kunskap. Den som får undervisning lär sig fortare än de som inte får det menar Skinner.³⁵

Skinner nämner även problematiken kring elevens motivation. Vad är det som förstärker eleven då han studerar? Som nämnts är positiv respons/beröm från läraren av vikt vilket förstärker elevens beteende. Skinner talar även om systematisk och omedelbar förstärkning av elevens beteende vilket resulterade i konstruerade läromedel och ”inlärningsmaskiner”. Exempelvis skall eleven läsa en kort text (i antingen läromedlet eller i inlärningsmaskinen) och avge ett svar för att senare få omedelbar feedback. Därefter följde förstärkning om svaret var rätt och vice versa uteblev förstärkningen om svaret var fel. Skinner menar att kunskapen finns utanför individen och den är tillgänglig i lätt avgränsbara, lämpliga miljöer. Kunskapen byggs på så sätt upp av eleven likt en tegelstensmur där små enheter av kunskap till slut bildar en helhet, i det här fallet en hel mur av tegelstenar.³⁶

Skinnerns utbildningsteknologi fick stor betydelse i mitten av 1950-talet och delar av teorin lever kvar än i dag. Utbildning byggs upp systematiskt menar Skinner och görs så utifrån tydligt formulerade mål. Utifrån dessa mål formulerades läromedel och kursplaner som byggde på idén att kunskap skapas av de minsta och de mest elementära kunskapsbitarna för att senare bilda en helhet i förhållande till målen.³⁷

---

³⁴ Säljö (2008). s.50

³⁵ Skinner(1968)s.10ff

³⁶ Skinner (1968).49ff

³⁷ Säljö(2008) s. 53

4. Metod och material

I föreliggande studie har fem lärare på en högstadieskola i Mellansverige intervjuats skriftligen. Studien är en kvalitativ studie där lärarna fick samma frågor gällande nyanländas situation i skolan. Frågorna är i hög grad en form av standardisering³⁸, d.v.s. frågorna är bestämda i förväg och intervjun kan således inte utmynna i fler frågor. Dock fanns det möjlighet att vidare kommentera svaren på viss del av frågorna vilket tyder på att frågorna inte var helt slutna.(se bilaga 1).

Mitt val av intervjuer grundar sig på att jag vill att informanterna själva skall återge hur de upplever situationen med nyanlända elever. D.v.s. deras egna erfarenheter skall belysas. Att intervjuerna sedan blev skriftliga är av den anledningen att informanterna själva kan bestämma sin medverkan, d.v.s. den tid som de vill avsätta till intervjun. Jag tror även att en skriftlig intervju ger mer eftertänksamma svar men det är min uppfattning. I samband med att intervjufrågorna skickades till informanterna bifogades ett dokument med undersökningens syfte samt information om forskningens etiska aspekter. Informanterna hade även tagit del av syftet muntligt då de tillfrågades att delta. Information tillämpades på så sätt både muntligt och skriftligt. I mailet som skickades ut informerades lärarna om hur lång tid som fanns till att svara på frågorna. I detta fall var tidsramen två veckor.

Materialet i denna studie blir alltså de insamlade svaren från intervjuerna. Alla fem tillfrågade lärare svarade på mina frågor, d.v.s. inget bortfall. Dock fick jag påminna fyra av dessa då de inte svarat inom de utsatta två veckorna. Svaren kom dock inom två dagar och det uppstod således inget problem. Informanternas svar (antal ord) var av varierande karaktär. Viss del av frågorna krävde kortare svar, exempelvis frågorna ”Har du någon kompetens gällande nyanlända elever och deras lärande. Exempelvis svenska som andraspråk, specialpedagogik eller annan relevant utbildning? Eller frågan ”Hur upplever du samarbetet mellan de reguljära lärarna (d.v.s. ni) och modersmålsläraren och svenska som andraspråksläraren? Fördelar/nackdelar osv.” Andra frågor gav istället mer eftertänksamma svar vilket alla informanter delgav mig. Jag behövde således inte ställa några uppföljningsfrågor då svaren gav mig tillräckligt med material.

För att göra en sammanfattning av materialet krävs en form av innehållsanalys för att finna det jag söker. I föreliggande studie har Graneheim och Lundmans innehållsanalys tillämpats.³⁹ Textens lästes flera gånger för att jag skulle få en ökad förståelse och för att helheten skulle synliggö-

---

³⁸ Hartman(1998) s, 199

³⁹ Lundman & Graneheim (2012) s.187ff.

ras. Därefter plockades meningsbärande enheter ut som svarade mot syftet i studien. Dessa enheter var meningar och fraser som ansågs relevanta. Sedan kortades dessa meningar och fraser ner (kondenserades) till en mer begriplig nivå, d.v.s. ”talspråket” osynliggjordes. Dock kvarstod sammanhanget. Därefter abstraherades meningarna, d.v.s. jag bortsåg från det oväsentliga, genom att de kodades och vidare grupperades i olika kategorier (se tabell 1). Utifrån de olika kategorierna skapade jag olika teman, i det här fallet blev det tre stycken; möjligheter, hinder och förutsättningar i verksamheten. I mitt fall försöker jag få en bild av hur de olika företeelserna hänger samman (bildar en helhet) och vidare synliggör lärarnas situation. Jag har således använt mig av en hermeneutisk ansats med en kvalitativ innehållsanalys.

Tabell 1. Exempel på analysprocessen.

Meningsenhet	Kondenserad Meningsenhet	Kod	Kategori	Tema
”... en annan svårighet är ju att smälta in och bli en del av gruppen/klassen. På högstadiet är det svårare att komma som ny- oavsett om du är svenskfödd eller inte”	Svårigheter att bli en del av klassen framförallt på högstadiet.	Svårigheter att bli en del av klassen.	Sociala svårigheter	Hinder
”... jag har inte så stort samarbete med modersmålläraren och inte med SVA-lärarna heller. De jobbar på med sitt och jag med mitt”	Lite samarbete med modersmålläraren och svenska som andraspråksläraren.	Modersmålläraren/ andraspråksläraren och lärarna samarbetar inte med varandra.	Inget nära samarbete med modersmålläraren och andraspråksläraren	Hinder
”... Den nya läroplanen är direkt segregrande för nyanlända då mycket av bedömningen grundar sig på konversation, reflektion och muntligt agerande”	Upplever att målen i läroplanen är segregrande för nyanlända elever.	Svårigheter att nå läroplanens mål	Ouppnådda kunskapsmål	Hinder

4.1 Urval

Innan min undersökning genomfördes gjordes ett urval, d.v.s. vem/vilka jag skulle undersöka. I föreliggande studie tillfrågades ett arbetslag på en mellansvensk högstadieskola som i sin tur består av fem lärare som undervisar i olika ämnen. Möjligen hade undersökning bara kunnat rikta sig mot exempelvis matematiklärare men jag valde denna metod då jag på förhand trodde att sva-

ren kunde skilja sig åt beroende på vilket ämne man undervisade i. D.v.s. en större bredd bland informanterna och möjligen olika erfarenheter. Urvalet är således inte slumpmässigt utan informanterna är valda av mig. D.v.s. ett bekvämlighetsurval.

Jag ville även veta om informanten hade någon kompetens gällande nyanlända elever, d.v.s. relevant utbildning exempelvis svenska som andra språk eller specialpedagogik med inriktning andra språk. En av mina intervjufrågor efterfrågade detta vilket synliggörs under kodningen nedan. Informanterna är kodade enligt följande:

Lärare A: Man som arbetat som lärare i fem år. Har läst svenska som andraspråk samt specialpedagogiskt förhållningssätt mot svenska.

Lärare B: Kvinna som arbetat som lärare i sju år. Har läst 7,5 poäng specialpedagogik med inriktning mot olika svårigheter för inläring.

Lärare C: Kvinna som arbetat som lärare i åtta år. Har läst specialpedagogik 45 hp. Dock inte inriktat mot språksvårigheter eller svenska som andraspråk.

Lärare D: Man som arbetat som lärare i tolv år. Saknar utbildning i svenska som andraspråk eller annan relevant utbildning.

Lärare E: Kvinna som arbetat som lärare i två år. Saknar utbildning i svenska som andraspråk eller annan relevant utbildning.

4.2 Metodteorier

Nedan följer två stycken metodteorier som kommit till användning i föreliggande studie. Dels hermeneutiken som nämnts innan, dels innehållsanalys som är baserad på Graneheim och Lundmans analysmetod.

4.2.1 Hermeneutik

Hermeneutik är en typ av tolkning för att skapa förståelse och meningen med en text, handling eller situation. Nationalencyklopedins förklaring på ordet hermeneutik är: tolka, förklara, utlägga,

uttyda och läran om tolkning.⁴⁰ Jan Hartman skriver i *Vetenskapligt tänkande- från kunskapsteori till metodteori* om hermeneutiska teorier och menar att en sådan teori försöker beskriva en individ eller en grups livsvärld och dess mening i olika företeelser.⁴¹ Hermeneutiska teorier gör antaganden om vad som finns och på vilket sätt verkligheten beskrivs. Meningen uppkommer i de olika föreställningar som människan har om olika företeelser och hur denna upplever sin situation. En hermeneutisk teori skall alltså uttrycka en grupp individers värld, i mitt fall fem lärares. Företeelsen innehåller olika termer som beskriver hur dessa uppfattar sin situation. Dessa termer står i relation till varandra och uttrycks på vilket sätt de olika uppfattningarna står i relation till varandra.⁴²

Frågan är huruvida den hermeneutiska teorin är sann eller inte. Hartman menar att ”en teori är sann om den beskriver den livsvärld den är avsedd att beskriva, falsk om den misslyckas med detta”.⁴³ D.v.s. teorin är sann om den korrekt beskriver livsvärlden i undersökningen. Dock kan vår egen förförståelse prägla uppfattningen av undersökningsobjektets livsvärld vilket kan påverka resultatet. Tolkningar kan alltså grunda sig på redan tidigare erfarenheter. Hartman nämner den hermeneutiska cirkeln, även kallad den hermeneutiska spiralen, vilket betyder att redan tidigare erfarenheter (förförståelse) växer fram i en cirkel med nya erfarenheter och idéer. Det handlar om att se sambandet mellan olika delar och helheten. Denna cirkel/spiral leder till tolkning och vidare ny förförståelse. D.v.s. den nya tolkningen bygger på andra tolkningar av en företeelse och man får ny kunskap och ny erfarenhet i ett nytt sammanhang.⁴⁴ Detta kallas också för hermeneutisk dialektik då dialektik betyder; ”... ett sätt att ställa argument mot argument för att därigenom komma vidare till nya insikter”.⁴⁵

4.2.2 Innehållsanalys

Carola Skott skriver i *Berättelsens praktik och teori- narrativ forskning i ett hermeneutiskt perspektiv* att innehållsanalys kan tillämpas på dels kvalitativ inriktning, dels som en förening mellan kvantitativ och kvantitativ inriktning. Ur ett hermeneutiskt perspektiv uppstår meningen i mötet mellan tolkare och text. Skott menar att innehållet analyseras ”på djupet”. Är det svårt att hitta fram helheten skall man leta efter det som ständigt upprepas i texten. Fragment eller vanligt förekommande

---

⁴⁰ <http://www.ne.se/lang/hermeneutik> 2013-04-17

⁴¹ Hartman (1998) s, 164f

⁴² Ibid, s.163f

⁴³ Ibid, s.164

⁴⁴ Ibid, s.165f

⁴⁵ http://www.ne.se/lang/dialektik?h_word=hermeneutik%20dialektik 2013-04-23

uttryck exempelvis. Målet är alltså att hitta meningsskapande teman.⁴⁶ Att tolka en berättelse är alltså att förstå den, d.v.s. förstå innerbörden och dess mening. I ett hermeneutiskt perspektiv ses strukturanalysen(ytan) som en del av tolkningen(djupet). Skott menar att strukturanalysen är den direkta, naiva läsningen vilket även Torpsten nämner i sin avhandling. Den kritiska tolkningen är istället när läsaren går in på djupet i texten och frigör strukturen och att undersöka en text är som att pendla mellan närhet och distans menar Skott.⁴⁷

Kvalitativ innehållsanalys är även något Lundman och Graneheim nämner i sin text *Kvalitativ innehållsanalys*. Lundman och Graneheim menar att ”kvalitativ innehållsanalys är att beskriva variationer genom att identifiera skillnader och likheter i textinnehåll”.⁴⁸ De menar att i varje text finns två budskap. Dels ett latent, d.v.s. ett underliggande budskap, dels ett budskap som är synligt för ögat (manifest). De synliga budskapen är det som direkt tolkas och kan var för sig bilda teman och kategorier. Lundman och Graneheim menar att detta är meningar och fraser som är relevanta för empirins frågeställning. Dessa kallas även för meningsbärande enheter. Dessa enheter skall därefter kortas ned till en mer begriplig nivå utan att de för den skall förlora innehållet. Exempelvis kondenseras talspråket vid exempelvis muntliga intervjuer. Därefter kodas dessa kondenserade enheter och kategoriseras. Kategorierna utgör således det manifesta innehållet. Det latent innehåll framgår i sin tur i de olika teman som framkommer.⁴⁹

4.3 Trovärdighet

Studiens trovärdighet ligger i ”betraktarens ögon”. D.v.s. hur pass accepterad den är i andras ögon. Detta påverkas av vilken metod jag använt mig av samt hur resultatet visas. Trovärdigheten på studien omfattar även de fyra kriterierna tillförlitlighet, pålitlighet, överförbarhet och konfirmation. Tillförlitligheten avgörs om mina texttolkningar och de teoretiska idéerna är goda. D.v.s. om empirin undersöker vad som skall undersökas och om min analys ger svar på de frågeställningar som ställdes. Pålitligheten i empirin är huruvida slutsatserna anses tillförlitliga. Undersökningen skall även vara överförbar, d.v.s. tillämpbara i andra sammanhang vilket påverkas av kvaliteten på studien. Slutligen skall studien även kunna bekräftas, d.v.s. konfirmeras.

---

⁴⁶ Skott (2004) s.87

⁴⁷ Skott (2004) s.86f

⁴⁸ Lundman & Graneheim(2012) s, 186

⁴⁹ Ibid. s. 186ff

4.4 Metodkritik

Urvalsprocessen kan kritiseras då denna bestod av ett så kallat bekvämlighetsurval. Informanterna visste på förhand vem jag var samt hade de informerats om att rektorn senare skulle ta del av undersökningen. Detta kan möjligen ha påverkat informanternas svar på viss del av frågorna. Eftersom informanterna arbetar på den skola där jag varit på besök är min förförståelse färgad av tidigare erfarenheter. Att vara en del av sammanhanget utgör såväl en begränsning som en fördel. Värdet i detta ligger i att jag på förhand har studerat informanternas erfarenheter och sett dess verklighet.⁵⁰ Nackdelen blir således det motsatta. D.v.s. studien kan ha färgats av min egen förförståelse och intervjufrågorna kan påverkas därefter. Dock har jag i möjligaste mån agerat objektivt i sammanställningen av resultatet. I denna empiri kan flera tolkningar vara möjliga vilket kan kritiseras. Dock upplevde jag en tydlig röd tråd i informanternas svar och upplevelser vilket möjligen stärker giltigheten.

4.5 Forskningens etiska aspekter

Vetenskapsrådet har i sin rapport *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning* sammanställt fyra huvudkrav för hur forskningen skall bedrivas vilka jag tagit del av och vidare delgett deltagarna i denna studie. Detta individskyddskrav delas in i fyra olika kategorier; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Nedan följer en kort sammanfattning om vart och ett.

Informationskravet

Forskaren skall informera deltagarna, i mitt fall de intervjuade lärarna, forskningens syfte och deras uppgift i projektet. Forskaren skall även informera dem att deltagandet är frivilligt och att de har rätt att avsluta sin medverkan när som helst önskas. Dessutom skall det framgå att de insamlade uppgifterna inte kommer användas i annat syfte. Informationen skall vara mer eller mindre detaljerad och önskvärt är också att det ges skriftligt, alternativt muntligt information vart informanterna kan ta del av resultatet av forskningen.⁵¹

Samtyckeskravet

Forskaren skall meddela informanterna att deltagandet är frivilligt vilket i vissa fall skall ske innan exempelvis en intervju. Skriftligt eller muntligt. I vissa fall skall även vårdnadshavaren informeras om deltagaren är under 15 år och om undersökningen är av etisk karaktär. Dock inte relevant för min undersökning. De medverkade skall även bestämma över sitt deltagande, hur länge och på

---

⁵⁰ Ahlberg (2004) s. 75

⁵¹ http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf 2013-04-12

vilka villkor man vill delta. Vill man avbryta sin medverkan skall det inte medföra några negativa konsekvenser för dem. Exempelvis påtryckningar eller annan påverkan.⁵²

Konfidentialitetskravet

Alla deltagares personuppgifter skall behandlas konfidentiellt och förvaras på så sätt att inga andra kan ta del av uppgifterna eller deras information. Etiskt känsligt material (identifierbara personer) skall dessutom resultera i tystnadsplikt vilket skall ske skriftligen. Forskaren skall dessutom vara medveten om att allt för detaljerat data kan identifiera personer vilket utomstående kan ta del av. Åtgärder för att försvåra sådan information skall undvikas.⁵³

Nyttjandekravet

Forskaren får endast använda de insamlade uppgifterna för forskningens ändamål. Uppgifterna får heller inte användas i kommersiellt eller icke-vetenskapliga syften. I vissa fall kan insamlade personuppgifter doneras eller lånas ut till annan forskning om informanterna godkänner detta. Dock inte aktuellt i denna studie.⁵⁴

5. Resultat

Syfte med studien var att se hur lärarna upplever situationen med nyanlända elever och dessas situation i skolan. Dels ur ett lärande perspektiv, dels ur ett socialt perspektiv. Dessutom ville jag veta vilka didaktiska överväganden lärarna gör i sin undervisning samt hur de genomför och bedömer nyanlända elevers lärande. Min första frågeställning löd ”Hur upplever lärare undervisningssituationen och socialiseringen med nyanlända elever?”. Jag ville även veta vilka möjligheter respektive hinder som kan uppstå i dessa situationer vilket också var min andra frågeställning. Min tredje frågeställning var ”Hur underlättar lärarna för de nyanlända eleverna?” d.v.s. hur man genomför undervisningen med de nyanlända eleverna och socialiseringen med desamma. Resultatet från mina intervjuer presenteras nedan och där besvaras mina tre första frågeställningar. För att ytterligare fördjupa innehållet i resultatet har jag använt mig av relevanta citat som framkom i intervjuerna. Min fjärde frågeställning ”Vilken typ av lärandeteori är gynnsamt för de nyanlända eleverna enligt min analys?” besvaras i min diskussionsdel då denna analyseras utifrån informanternas svar och de aktuella lärandeteorier som synliggörs i Lgr 11.

---

⁵² http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf 2013-04-12

⁵³ http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf 2013-04-12

⁵⁴ Ibid 2013-04-12

I min analysprocess framkom diverse kategorier som senare tolkades och bildade olika teman. D.v.s. den röda tråden genom samtliga kategorier tolkades till teman och svarade mot frågeställningen. I min analysprocess framkom följande teman; Möjligheter, hinder och förutsättningar. Under varje tema presenteras de olika kategorier som framkom i analysprocessen. Värt att påpeka är att varje underrubrik innehåller flera olika kategorier då citaten från lärarna innehöll flera meningsbärande enheter.

5.1 Möjligheter i verksamheten

Temat möjligheter bestod av följande kategorier; Förmån att få arbeta på en mångkulturell skola, skapar förståelse, stärker värdegrunden, ökad tolerans, ta del av olika kulturer, ambitiösa och tacksamma elever vilka presenteras nedan. För att illustrera informanternas upplevelser av nyanlända elever presenteras det citat under varje kategori.

Förmån att få arbeta på en mångkulturell skola, skapar förståelse, stärker värdegrunden, ökad tolerans, ta del av olika kulturer

Att arbeta på en mångkulturell skola med stor andel nyanlända elever skapar många möjligheter och är en förmån menar samtliga informanter. Andra kulturer och mötet med dessa berikar såväl läraren som eleven och bidrar till öppenhet och tolerans menar informanterna.

Mötet med nyanlända elever skapar många möjligheter till att lära sig själv och för våra elever om andra kulturer och livsöden. Det skapar också förutsättningar att diskutera värdegrunden i det svenska samhället och ute i stora världen. (Lärare A)

Jag tycker att det är en förmån att få jobba på en mångkulturell skola. Fördelarna är många. Vi får alla ta del av olika kulturer och som lärare möter man många pedagogiska utmaningar när det gäller bemötande och planering av undervisningen. (Lärare C)

Alla är välkomna till den svenska skolan och det gäller att försöka se positivt och ta tillvara på våra olikheter. Att också lyfta det dessa elever kan och är insatt i är viktigt. En större kunskap om andra situation och länder kan öka förståelsen för varandra. Jag menar att också de ska få möjlighet att dela deras erfarenheter på ett naturligt sätt. (Lärare E)

Ambitiösa och tacksamma elever

Informanterna upplever dessutom att nyanlända elever är mycket ambitiösa och verkligen vill ta tillvara den tid de får i skolan.

De flesta elever med annan bakgrund upplever jag som mycket ambitiösa och de vill verkligen ta tillvara den tid de får i skolan. De är ofta positivt inställda och glada över att de får möjlighet att gå i skolan. (Lärare B)

Ofta är de mycket tacksamma för att få möjlighet att gå i skolan, ibland önskar jag mig att det kunde smitta av sig till en del av våra andra elever. (Lärare D)

5.2 Hinder i verksamheten

Temat hinder bestod i sin tur av följande underkategorier; språksvårigheter, otillräckliga språkkunskaper, sociala svårigheter, utanförskap, inget nära samarbete med modersmålläraren och andraspråkläraren, ouppnådda kunskapsmål, segregering läroplan, orättvisa betyg pga. betygssystemet, frustration, för få resurser, svårigheter att påverka elevens kamratkrets, uppgivna elever och misslyckade konstellationer.

Språksvårigheter, otillräckliga språkkunskaper, segregering läroplan, orättvisa betyg pga. Betygssystemet, frustration och för få resurser.

Att språket är ett hinder för de nyanlända eleverna är alla intervjuade lärare överens om. Som det är nu är inte språkkunskaperna tillräckliga för att eleverna skall kunna tillgodose sig undervisningen på bästa sätt. Många menar att det skulle behövas mer resurser i undervisningen än vad det finns utrymme till idag. Eleverna behöver dels lättare material, dels få möjlighet att prata, diskutera och få förklarat för sig i större utsträckning. Dessutom upplevs läroplanen ofördelaktig för nyanlända elever vilket medför orättvisa betyg och frustration bland lärarna.

I den nya läroplanen är ämnet mer "teoretiskt" än förut. Om man delar in ämnet i olika aspekter så kan man säga att tre av nio aspekter handlar om att förklara och beskriva... Eleven förväntas visa på samband mellan uttryck, innehåll, funktion och kvalitet i sitt arbete... dessutom skall de kunna använda ämnesspecifika begrepp. För en elev med bristande kunskaper i svenska blir det jättesvårt. Jag har funderat mycket på hur jag kan underlätta dessa delar för dem. Jag försöker göra så mycket som möjligt muntligt, men även detta är svårt om språkkunskaperna inte räcker till. (Lärare C)

Min frustration ligger i att vissa elever är jätteduktiga praktiskt i ämnet men när det kommer till de tre aspekterna som rör mer tolka, resonera etc. så räcker inte kunskaperna till för eleverna. Som betygssystemet är uppbyggt idag så måste eleven uppnå nivån för betyget C i alla ämnets delar för att du som lärare ska kunna sätta detta betyg. Jag upplever att betygen blir orättvisa då en elev kan vara väldigt duktig på det praktiska i ämnet – har ett väl utvecklat bildspråk och använder tekniker och material på ett väl fungerande sätt, eleven jobbar självständigt och utvecklar egna idéer – men när det gäller att beskriva och tolka så räcker inte kunskaperna längre än till ett E” (Lärare C)

De är oftast så dåliga att tala svenska att de inte kan tillgodogöra sig undervisningen. (Lärare B)

Elever med så bristande språkkunskaper borde inte sitta med i en vanlig klass när de inte behärskar språket. Det är inget fel på ungarna utan på systemet. Vi säger välkommen med armbågen.(Lärare B)

Det är jätte svårt när deras språkkunskaper inte är tillräckliga och jag som lärare inte har tid och resurser till att hjälpa i den mån de behöver. Samtidigt behöver såklart också de lära sig att ta ett eget ansvar men det är inte så lätt om man inte förstår det man läser t.ex. (Lärare E)

Den nya läroplanen är direkt segregeringande då mycket av bedömningen grundar sig på konversation, reflektion och muntligt agerande. (Lärare D)

Språket är ett problem för dem och även vårt skolsystem kan vara ett problem, byta schema, byta klassrum och lärare ständigt. (Lärare A)

Att förstå t.ex. faktatexter för årskurs 7 på svenska och man har inte ens gått i skolan i sitt hemland, klart det blir ett stort steg. (Lärare E)

Utanförskap, uppgivna elever och misslyckade konstellationer.

Elever med invandrarbakgrund (oavsett vilket land de kommer ifrån) söker sig ofta till varandra menar informanterna och det bildas grupperingar på skolan. Informanterna tror att detta beror på ett utanförskap som skapats eftersom de inte känner någon samhörighet med sina klasskamrater eller att eleven helt enkelt ”gett upp” då man inte klarar studierna. Känslan av gemenskap finns istället hos elever i samma situation som en själv och man kan på så sätt identifiera sig med lika-

sinnade. Dessa grupperingar är inte alltid lyckade menar man och tyvärr leder detta till diverse ”dumheter” utförda av de nyanlända eleverna.

Jag kan se att det bildas små ”sub-grupper” på skolan. Elever med invandrarbakgrund söker sig till varandra, oavsett vilket land de kommer ifrån. Tyvärr blir inte alltid dessa konstellationer lyckade. Detta tror jag beror på ett upplevt utanförskap hos dessa elever. De känner ingen samhörighet med sina klasskamrater, utan gemenskapen hittar de hos andra elever i samma situation som en själv. (Lärare C)

Några elever ger upp och dras in i gäng som mest går omkring och slår dank eller hittar på dumheter. Det är mycket viktigt att få mer resurser till de nyanlända eleverna så att de känner att de kan klara sina studier. (Lärare B)

Sociala svårigheter, utanförskap, svårigheter att påverka elevens kamratkrets

Språksvårigheterna speglar sig även i socialiseringsprocessen. Som nyanländ blir det dubbla svårigheter- dels det faktum att du kommer som ny och kanske inte känner någon, dels att du inte har språket som gör att du förstår allt som sägs och händer. Det blir således svårt att komma in sig i kamratkretsen. Informanterna menar att det är svårt att ”styra” så pass stora elever då man i högstadiet redan har sin umgängeskrets. Det är svårt att få svenskfödda elever att ta kontakt med nyanlända elever då denna inte behärskar språket vilket är ett hinder och istället väljer man att inte tala med varandra. Vice versa tar inte den nyanlända kontakt med svenskfödda elever då denna inte kan göra sig förstådd.

En annan svårighet är ju att smälta in och bli en del av gruppen/klassen. Om man inte behärskar språket är det svårt att få kontakt med andra elever. Jag inbillar mig att detta är enklare i yngre åldrar. På ”högstadiet” är det svårare att komma som ny – oavsett om du är svenskfödd eller inte. Om du är nyanländ blir det dubbla svårigheter – dels det faktum att du kommer ny och kanske inte känner någon – och dels att du inte har språket som gör att du förstår allt som sägs och händer. (Lärare A)

Jag ser att det ofta är svårt för barn med utländsk härkomst att komma in sig i kamratkretsen. Somliga kommer in snabbare än andra och det verkar inte ha någon betydelse från vilket land de kommer. (Lärare B)

De hamnar i utanförskap eftersom de andra eleverna inte gärna vill prata med dem- de förstår ju inte.
(Lärare B)

Inget nära samarbete med modersmålläraren och andraspråkläraren

Att modersmålundervisningen är av vikt framkommer i mitt forskningsläge (se 2.) samt att kontakten med lärarna i denna och i svenska som andraspråk kan gynna nyanlända elevernas skolgång. Informanterna i föreliggande studie har överlag ingen, eller mycket litet kontakt med modersmålläraren och desamma gäller med svenska som andraspråkläraren vilket jag tolkat som ett hinder.

I mitt fall så tycker jag att det fungerar bra med svenska som andraspråkläraren. Vi har ganska ofta kontakt med varandra. Nu är jag inte huvudansvarig för svenskan men självklart är det ett komplement till den andra undervisningen. Modersmålläraren kan jag inte säga att jag har någon större kontakt med, de brukar hjälpa till med tolkningar ibland.(Lärare A)

Jag har inte så stort samarbete med modersmållärarna och inte med SVA-lärarna heller. De jobbar med sitt och jag med mitt.(Lärare B)

Modersmålsundervisningen fungerar dock varierat. Jag tror att det skulle behövas ner kontakt mellan alla undervisande lärare och modersmålläraren. Tanken är att eleverna ska få hjälp med de olika ämnena och för att detta ska fungera så måste det ske en bra kontakt mellan lärarna också.(Lärare C)

5.3 Förutsättningar i verksamheten

Det sista temat blev förutsättningar, d.v.s. vilka förutsättningar finns det i verksamheten? Kategorierna under detta tema var; anpassade undervisning, muntliga redovisningar, praktiska moment, ögonkontakt med eleven, använder kroppsspråk, inte fel att visa att man inte förstår, stödmaterial och resurspersonal används, modersmålsundervisningen upplevs positivt, fungerande föräldrakontakt, användandet av tolkar, socialiseringen i klassrummet samt ingen skillnad mellan svenskfödda elever och nyanländas föräldrar.

I min intervju ställdes frågor hur lärarna underlättar undervisningen för nyanlända elever samt hur kontakten med modersmållärarna och svenska som andraspråkläraren upplevedes. Dessu-

tom ville jag veta hur socialiseringsprocessen tar vid i klassrummet och lärarens roll i detta samt hur föräldrakontakten sker med nyanlända elevers föräldrar.

Anpassade undervisning, muntliga redovisningar, praktiska moment, ögonkontakt med eleven, använder kroppsspråk, inte fel att visa att man inte förstår, stödmaterial och resurspersonal används.

Som nämnts anser lärarna i föreliggande studie att det svenska språket hos nyanlända elever är ett stort problem och följaktligen måste undervisningen anpassas därefter. Informanterna är överens om att talet är en viktig del i att förstå anvisningar, alltså inte bara skriftligt.

Jag försöker i möjligaste mån förklara innehållet i ämnet för dagen med enkla ord. Ha ögonkontakt, se om eleven uppfattat det jag sagt. Dessutom tar jag fram enklare material med mindre textomfång och tar gärna genomgången en extra gång. Vid provtillfällen får de ofta möjlighet att komplettera provet muntligt. (lärare B)

Jag försöker att använda mig av både tal och skrift. Under och efter lektionerna främst med de yngre eleverna. Skriva upp nya ord på tavlan. (lärare A)

... försöka att verkligen kolla av med eleverna att de förstått t.ex. instruktionerna. Att få eleverna trygga i att det är ok att fråga om man inte förstått en text eller vad läraren säger så att vi kan ta det på ett kanske enklare sätt. (Lärare A)

Jag försöker i den mån det går förklara och visa mer praktiskt hur man gör. Prata sakta, använda kroppsspråk och göra många av de "skriftliga" delarna muntligt. (Lärare C)

Jag försöker använda de resurslärare som jag har att tillgå under vissa lektioner för att stötta dessa elever. (Lärare D)

De får möjlighet till lättare texter (SO). Jag försöker variera redovisningsform så att det inte bara blir att "skriva sig till kunskap". Jag använder mig av drama, muntliga redovisningar av olika slag etc. Försöker repetera kunskapen på olika sätt under lektionstid. Att få ha en resurs på lektionerna som speciellt kan ta tid att sitta ner med dessa elever är en ovärderlig hjälp (eller som gör att jag kan sitta ner med dem på ett annat sätt). (Lärare E)

Modersmålsundervisningen upplevs positivt

Alla informanter är överens om att modersmålsundervisningen är viktig för att eleverna skall nå målen. Samt att eleven kan få stöttning och förklaringar på sitt modersmål om de har med sig uppgifter som de inte förstått. Dessutom menar informanterna att det är viktigt att elever fortsätter att utveckla sitt modersmål då människor behöver ett språk de behärskar för att kunna uttrycka sina känslor och annat.

Att ha ett språk att referera till och gå tillbaka till och jämföra med kan vara bra tror jag. Jag tror också man behöver få möjligheten att behålla sitt modersmål, inte minst för ens egen identitet så man inte tappar bort sig själv eller känner sig mellan två världar där man inte behärskar någon av dem fullt ut. Genom att behålla sitt modersmål har man också ett större val att kunna söka sig tillbaka till sina rötter.(Lärare E)

En fördel med modersmål är ju att eleven kan få stöttning och förklaringar på sitt modersmål om de har uppgifter med sig som de inte har förstått.(Lärare A)

Jag tror att det är jätteviktigt att eleverna fortsätter att utveckla sitt eget språk. Människor behöver ett språk som de behärskar för att kunna uttrycka känslor och annat man vill.(Lärare B)

Socialiseringen i klassrummet

Socialiseringsprocessen är en viktig del i klassrummet och som pedagog har man en viktig roll i detta vilket informanterna vittnar om.

Som lärare/mentor är det viktigt att jobba med sammanhållningen i klassen. Vi har ansvar för att hjälpa eleverna att lära känna varandra, eftersom att detta inte sker automatiskt. Jag upplever att det just i "högstadietåldern" är svårt att knyta nya kontakter. I grupparbeten etc. kanske man kan dela upp så att inte alltid "invandrareleverna" kommer i samma grupp. (Lärare C)

Här har vi mycket att jobba på. Ofta blir de nyanlända eleverna en grupp för sig. Jag tror därför det som lärare är viktigt att jobba med gemenskaps-och samarbetsövningar i klassen (på t.ex. mentorstid). Att få en fadder i klassen, alltså någon som tar hand om en extra kanske är en annan idé som kan utvecklas och bidra till något positivt.(Lärare E)

Vi som pedagoger har stor inverkan på våra elever och har stora möjligheter att påverka eleverna. Det gäller att skapa goda kontakter och uppträda på ett schysst sätt. Som du själv vill bli behandlad skall du uppträda mot eleverna. Vara ärlig och rak i ditt sätt mot eleverna, våga säga till om någon inte sköter sig samtidigt ge beröm till behövande. Skolan jobbar med praktik vilket är ett sätt att komma ut i samhället. Värdegrundsarbetet är någonting vi får arbeta med varje dag. Men det gäller inte bara nyanlända elever utan alla elever.(Lärare A)

Fungerande föräldrakontakt, användandet av tolkar, ingen skillnad mellan svenskfödda elever och nyanländas föräldrar.

Forskning visar även på att föräldrakontakten är en viktig del för en lyckad skolgång vilket framkommer tidigare i föreliggande studie (se 2) Informanterna är alla ense om hur viktigt detta är och ser heller inget problem i kontakten med elevens vårdnadshavare. Dock är språket ett hinder men detta brukar lösas med tolk och ”teckenspråk”. Ibland uppstår dock problem beroende på tolkens språkkunskaper och erfarenhet.

Där finns det ofta stora språkliga hinder och mer eller mindre bra tolkar, vilket ofta försvårar situationen. Jag har dock inte hunnit få så många erfarenheter av detta än eftersom jag inte hunnit jobbat så länge (snart 2 år)(Lärare E)

Generellt så tycker jag att kontakten med föräldrarna fungerar bra, Föräldrarna är mån om att det ska gå bra för sina barn i skolan. (Lärare C)

Det brukar inte vara någon skillnad mellan nyanlända elevers vårdnadshavare eller svenskfödda elever. Jag har bra kontakt med alla tycker jag. I vissa fall kan det vara språkförbristningar men det får man se till att lösa via tolk eller på annat sätt. (Lärare A)

Överlag fungerar alltså kontakten med föräldrarna bra och informanterna menar att det inte är någon större skillnad mellan svenskfödda elever eller elever med invandrarbakgrund. Föräldrarna är måna om sina barn oavsett kulturell bakgrund och således intresserad av dennes skolgång.

5.4 Resultatsammanfattning

Syftet med studien var att synliggöra hur lärare upplever mötet med nyanlända elever och dessas situation. Både ur ett lärandeperspektiv och ur ett socialt perspektiv. Studien syftar även till att se vilka möjligheter respektive hinder läraren upplever i mötet med dessa elever samt hur läraren

bemöter de svårigheter som kan uppstå. Resultatet visar på att språksvårigheter är det enskilt största *hindret* och detta yttrar sig i ouppnådda kunskapsmål, utanförskap, orättvisa betyg och misslyckade grupperingar. Informanterna menar också att kursplanemålen är direkt segregande för de nyanlända eleverna då mycket av bedömningen grundar sig i muntligt agerande, diskussion och reflektion vilket inte är fördelaktigt när språkkunskaperna inte är tillräckliga. Ett annat hinder jag tolkat i resultatet är att informanterna överlag har ingen, eller mycket liten kontakt med modersmålsläraren och andraspråksläraren. Ett ökat samarbetet mellan dessa och de reguljära lärarna är dessutom något som informanterna saknar.

Det finns dock stora *möjligheter* för vissa av dessa elever då många av dem uppfattas som mycket ambitiösa och tacksamma över att få gå i skolan. En annan grupp nyanlända elever har istället gett upp studierna, dels p.g.a. språksvårigheter, dels p.g.a. utanförskap vilket yttrar sig i mer eller mindre lyckade grupperingar. Dock är bristande språksvårigheter gemensamt för dessa grupper då detta yttrar sig i dels ouppnådda kunskapsmål, dels utanförskap. I en mångkulturell skola ges också möjligheten att diskutera värdegrunden, d.v.s. gemenskap, tolerans och mångfald. Dessutom menar informanterna att all skolpersonal och elever får ta del av olika kulturer och livsöden vilket bidrar till öppenhet för dessa.

För att undervisningen skall fungera krävs vissa *förutsättningar* och resultatet visar på att kontakten med den nyanländas föräldrar är både god och fungerande. Dessutom menar man att modersmålsundervisningen är viktigt för eleven. Dels för att denna skall få stöttning på sitt modersmål, dels behövs ett språk som man behärskar för att kunna uttrycka känslor och uppleva känslan av samhörighet och gemenskap. Informanterna har även en viktig roll gällande socialiseringen av dessa elever. Dock menar lärarna att det inte är helt enkelt att styra så pass stora elever (högstadi-elever) men i klassrummet finns förutsättningar för att öka gemenskapen genom övningar och styrda grupperingar. Trots språksvårigheter, frustration och inte alltför fördelaktiga kursplanemål försöker lärarna arbeta utefter de resurser som finns vilka lärarna också ser som ovärderliga och något man önskar mer av. Trots att både förutsättningar och möjligheter upptar stor del av intervjuvaren är dock de hinder som uppstår övervägande störst och bildar helheten i resultatet.

6. Diskussion

Nedan följer min diskussion om dels metoden, dels om resultatet. Därefter kopplas mitt resultat till annan forskning samt till de metodteorier som nämnts ovan.

6.1 Metoddiskussion

Studiens trovärdighet ligger som nämnts i ”betraktarens ögon”. Det är alltså läsaren som avgör om mina tolkningar känns tillförlitliga och väl genomförbara. Jag intervjuade ett arbetslag bestående av fem lärare som alla undervisar i olika ämnen. Ett så kallat bekvämlighetsurval. Mitt val av skriftliga intervjuer var som nämnts att jag ville att deltagarna själva skulle bestämma sin medverkan, d.v.s. den tid de ville avsätta till intervjun. Metodvalet kan ses som både en fördel och ett hinder. Fördelen är att informanterna i lugn och ro kan läsa igenom frågorna och möjligen kan detta resultera i mer eftertänksamma svar. Nackdelen är istället det motsatta då spontaniteten försvinner som annars uppkommer i muntliga intervjuer. Det är även lättare att ställa följdfrågor i en muntlig intervju jämförelsevis en skriftlig. Dock finns möjligheten att ställa följdfrågor även i min metod så detta upplevdes inte som något hinder i denna undersökning.

Informanterna som deltog i undersökningen har alla olika bakgrund och arbetat som lärare olika länge. På förhand trodde jag att svaren kunde skilja sig åt beroende på vilket ämne man undervisar i. Detta visade sig inte stämma utan alla informanter hade i stort sett samma upplevelser och erfarenheter av nyanlända elever vilket dels stärker empirins *trovärdighet*, dels underlättades analysprocessen. Studiens *giltighet* stärks genom att jag har gett en klar och tydlig bild över urvalsprocessen, metoden och analysprocessen vilket jag tycker framkommer. Analysprocessen var tidskrävande men jag upplever att mina texttolkningar är *tillförlitliga* och meningsskapande teman framkom. Metodvalet kan dock diskuteras då resultatet endast baserar sig på fem lärares åsikter och erfarenheter. Önskvärt hade varit att jag tillfrågat fler lärare på den aktuella skolan och på så sätt stärkt giltigheten. Resultatet i Empirin kan enligt mig vara *överförbart* till andra verksamheter under liknande förhållanden då denna studie kan leda till ökad medvetenhet bland lärarna och öka förståelsen för problematiken gällande nyanlända elevers situation i skolan. Resultatet är på så sätt tillämpbart i andra sammanhang.

I undersökningen har en hermeneutisk metod valts som har till syfte att se sambandet mellan olika delar och helheten i en text. Den direkta/naiva läsningen (strukturanalysen) av informanternas svar är att många nyanlända elever vill mycket, språket försvårar för dem och slutligen ger man upp. Lärarna har också för få resurser vilket framkom i de flesta intervju svar. Språket är det enskilt största problemet och detta genomsyrar större delen av all text. För att förstå innerbörden/djupet i en text krävs upprepade läsningar vilket ökar förståelsen och bildar ett sammanhang. Lundman och Graneheim menar att i varje text finns två budskap. Dels ett latent (underliggande),

dels ett manifest (det synliga).⁵⁵ Det underliggande budskapet i denna empiri är enligt mig att nyanlända elever först och främst upplevs som ett problem även om dennes möjligheter gör sig synligt på ytan. Man kan även som Skott nämner finna helheten i texten genom att söka efter det som ständigt upprepas i texten.⁵⁶ I denna undersökning är ord såsom språksvårigheter och bristande svenskakunskaper vanligt förekommande och vad som ständigt upprepas vilket bildar helheten i resultatet.

6.2 Resultatdiskussion

Min första och andra frågeställning i denna empiri var ”Hur upplever lärarna undervisningssituationen och socialiseringen med nyanlända elever?” samt ”Vilka möjligheter respektive hinder kan uppstå i undervisningen med dessa elever?”. Svaren på dessa går in i varandra och diskuteras löpande i texten nedan.

Det största hindret i verksamheten är som nämnts språksvårigheter. Samtliga informanter är ense om detta och det språkliga hindret genomsyrar större delen av intervju svaren. Många av de nyanlända eleverna har bristfälliga svenskakunskaper och kan inte tillgodose sig undervisningen på bästa sätt menar informanterna. De påstår att det krävs mer språkkunskaper än vad det är i dagsläget och efterlyser dessutom mer resurser än vad som finns att tillgå i dagsläget. Bristfälliga språkkunskaper leder framförallt till uteblivna resultat men också till sociala problem då man hamnar i utanförskap vilket informanterna vittnar om. Min tolkning av resultatet är att den nyanlända eleven hamnar utanför såväl skolsystemet som gemenskapen i klassen. Svenskfödda elever väljer att inte tala med nyanlända elever då ”de ändå inte förstår vad man säger” och vice versa talar inte nyanlända elever med svenskfödda elever med risk för att inte göra sig förstådda. Detta är extra tydligt på en högstadieskola menar informanterna då det är svårare att komma som ny där jämförelsevis i yngre åldrar.

I informanternas svar nämns ingenting om rasism eller något annat som skulle kunna tyda på att eleven inte är välkommen på grund av sitt ursprung. Utanförskapet beror enligt resultatet på bristande språkkunskaper då man inte kan göra sig förstådd eller förstå vad de andra säger menar informanterna. Dock kan det finnas inslag av rasism men inget som informanterna delger mig eller något som jag analyserat i texten. Tolkning av detta blir dock att det finns en stark känsla av

---

⁵⁵ Lundman & Graneheim (2012) s. 186ff.

⁵⁶ Skott (2004) s. 86f.

vi och dem där alla nyanlända, oavsett ursprungsland, bildar en och samma homogena grupp och där de svenska eleverna bildar en egen grupp.

Informanterna kritiserar även läroplanen som lärarna menar är direkt segregering och ett hinder för den nyanlända eleven. Mycket av bedömningarna grundar sig på konversation, reflektion och muntligt agerande vilket är svåra mål att nå för en elev med bristfälliga språkkunskaper. Min tolkning av detta är att det upplevs som frustrerande då de teoretiska delarna av ett ämne tar för stor plats och vidare försvårar för de nyanlända eleverna. Eleven skall kunna föra enkla resonemang, tolka, göra kopplingar samt använda ämnesspecifika begrepp och detta är jättesvårt för elever med bristande kunskaper i svenska menar informanterna. Detta upplevs extra frustrerande för lärare som undervisar i praktiska ämnen då vissa elever är mycket duktiga praktiskt i ämnet men inte räcker till teoretiskt vilket ger ett sämre och orättvisare betyg.

Ett annat hinder som jag upplever i verksamheten är att informanterna har ingen, eller mycket liten kontakt med modersmålläraren och andraspråkläraren. Intrycket blir att lärarna jobbar på med sitt och modersmåls- och andraspråkläraren med sitt. Önskvärt vore dock att kontakten mellan alla lärarna förbättrades för att ytterligare hjälpa de nyanlända eleverna menar informanterna. I skolverkets stödmaterial *Att främja nyanländas elevers kunskapsutveckling-med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll* som presenterats tidigare menar man att det är av vikt att integrera svenska som andraspråk i ämnesundervisningen. Eleven kan på så sätt få ämnesmässiga kunskaper i sammanhanget för sin språkinläring. Ett ökat samarbete mellan alla lärarna kan på så sätt tolkas som någonting positivt för nyanlända elever.

Min tolkning av resultatet är att det råder en frustration bland lärarna att inte räcka till och om inte språkkunskaperna räcker till hos de nyanlända kan inte lärarna göra sig förstådda. Informanterna talar om ”pedagogiska utmaningar” i mötet med nyanlända elever. Detta nämns i en positiv anda men min tolkning blir att denna ”utmaning” även är en svår och ibland ouppnåelig utmaning. En av informanterna menar dessutom att vi säger välkommen till den svenska skolan med en armbåge. Ett påstående som i viss mån låter hårt men det syftar onekligen på skolsystemet som på inga sätt gynnar de nyanlända eleverna.

Vilka möjligheter finns då i verksamheten? Alla informanter är överens om att det är en förmån att få arbeta på en mångkulturell skola vilket skapar olika möjligheter, såväl pedagogiska som sociala. All skolpersonal och eleverna får ta del av olika kulturer och det skapas förutsättningar för

att diskutera värdegrunden i det svenska samhället. Informanterna menar också att de själva och även de andra eleverna får ta del av olika livsöden vilket stärker känslan av tolerans och förståelse för andra människor. Här kan man dra paralleller med Granstedt avhandling som menar att skolan ibland såg nyanlända elever som en del av skolans mångkulturella projekt.⁵⁷ Informanterna i föreliggande studie menar också att många nyanlända elever är tacksamma att få gå i skolan och många av dem upplevs som mycket ambitiösa. De är positivt inställda och arbetar mycket hårt för att klara sina studier menar man. Dessutom menar lärarna att denna positiva inställning gärna fick ”smitta av sig” till andra elever.

Det jag tolkar som något oklart är hur den nyanlända eleven upplevs i skolan (bortsett från språksvårigheter och andra hinder). Informanterna menar att å ena sidan är nyanlända elever ofta ambitiösa och vill mycket samt att man är tacksam för att gå i den svenska skolan. Å andra sidan bildas grupperingar och man hittar på ”dumheter” på skoltid. Min tolkning av informanternas svar är att det finns två ”grupper” av nyanlända elever. En grupp som vill mycket och som arbetar hårt för att nå kunskapsmålen och en annan grupp som gör det motsatta. D.v.s. gett upp studierna och därmed inte kommer på lektionerna. Dock finns det en gemensam nämnare för bägge dessa grupper och det är att man inte behärskar det svenska språket fullt ut vilket visar sig i ouppnådda mål eller ”dumheter”.

Den tredje frågeställningen var ”Hur underlättar lärarna för de nyanlända eleverna?” Enligt resultatet försöker informanterna i den mån de går att förklara muntligt för eleven hur den skall gå tillväga samt visa mer praktiskt hur ett moment skall genomföras. Lärarna använder också kroppsspråket samt enklare ord i sin undervisning. Det är också viktigt att ha ögonkontakt för att se om eleven uppfattat vad som sagts samt få eleverna trygga i att fråga om man inte förstår en text eller vad läraren säger. Informanterna använder också stödmaterial och den resurspersonal som finns att tillgå vilket också ses som ovärderlig då läraren inte räcker till. Min tolkning av detta är att det ses som en förutsättning att det finns resurspersonal tillgängligt samt enklare material att tillgå då lärarens egen tid inte räcker till.

Att modersmålsundervisningen är viktig är informanterna överens om vilket också forskning visar på (se 2). Skolverkets stödmaterial menar att det tar flera år att utveckla ett språk fullt ut och att utvecklingen mot ett andraspråk gynnas om eleven behärskar sitt modersmål.⁵⁸ Torpsten å sin

---

⁵⁷ Granstedt (2006) s.35

⁵⁸ Skolverket (2012) s.9

tur menar att den språkliga medvetenheten ökar om eleven behärskar sitt modersmål.⁵⁹ Informanterna menar att fördelen med modersmålsundervisningen är att eleven kan få förklaringar och hjälp på sitt modersmål om de har uppgifter med sig som de inte har förstått. Dessutom menar informanterna att det är bra för eleven att ha en fast grund att stå på. D.v.s. hålla fast vid sitt modersmål för att inte förlora sin identitet. Risker finns annars att man hamnar mellan två världar där den nyanlända eleven inte behärskar någon av dem fullt ut. Dessutom menar lärarna att det är bra att behålla och utveckla sitt modersmål om man senare vill söka sig tillbaka till sina rötter.

En förutsättning för en lyckad skolgång är att kontakten fungerar bra med elevens föräldrar. Min tolkning av informanternas svar är att denna fungerar mycket bra och det skiljer sig inte nämnvärt åt jämförelsevis svenskfödda elevers föräldrar. Föräldrarna är måna om sina barn och detta gäller alla, oavsett kulturell bakgrund. Dock kan språket bli ett hinder men detta brukar lösas med tolk eller teckenspråk. En av informanterna menar dock att tolkens ”förmåga” kan förhindra och försvåra kontakten med föräldrarna. Yttre faktorer som vårdnadshavaren inte råar på således. En dålig kontakt beror inte föräldrars ointresse eller på lärarens förutfattade meningar om att eleven ses som ett problem enligt min tolkning. Här kan man dra paralleller med Lahdenperä resultat som istället visade på ett dåligt samarbete mellan lärarna och de nyanländas vårdnadshavare. Lahdenperä nämner just föräldrars ointresse och lärarens attityd som problemet⁶⁰ I föreliggande studie är alltså lärarna ense om att föräldrakontakten är både viktigt och fungerande.

Att den sociala aspekten/sammanhållningen fungerar i klassrummet har jag tolkat som en förutsättning och lärarna menar också att här har man som pedagog en viktig roll. Lärarens roll i socialiseringsprocessen är dock något problematiskt. Informanterna i föreliggande studie menar att å ena sidan har man som pedagog ett stort ansvar i klassrummet. Å andra sidan är det inte helt lätt att styra så pass stora elever (högstadiееlever). Dessutom finns det ett utbredd utanförskap som läraren inte ”rår på” vilket nämnts tidigare. Dock ”gör man så gott man kan” i lärandesituationen och försöker skapa fungerande förutsättningar genom att uppträda på ett bra sätt, vara ärlig och rak, säga till om någon inte sköter sig och samtidigt ge beröm när så krävs. Lärarna har ett socialt ansvar menar informanterna och det är viktigt att arbeta med sammanhållningen i klassen eftersom det inte sker automatiskt. Ofta hamnar ”invandrareleverna” för sig och de svenskfödda eleverna för sig. Detta skulle kunna motverkas genom mer styrda konstellationer menar informanterna samt genom övningar i samarbete och gemenskap.

---

⁵⁹ Torpsten (2008) s. 118

⁶⁰ Bunar (2010) s.37

En av intervjufrågorna efterfrågade om informanterna hade någon kompetens att undervisa nyanlända elever. D.v.s. utbildning i svenska som andraspråk, specialpedagogik eller annan relevant utbildning. Av alla informanter var det endast en som hade svenska som andraspråk i sin utbildning samt specialpedagogiskt förhållningssätt mot svenska. Två andra informanter hade dock läst specialpedagogik men inte inriktat mot nyanlända elever eller andraspråksinläring. Övriga informanter saknade relevant utbildning. Som skolverkets material *Skolutveckling- nyanlända barn och ungdomar- Integrationsinsatser i skolan* visar på skall alla som undervisar nyanlända elever ha grundläggande kunskap/kännedom hur undervisningen med dessa elever skall bedrivas. Detta är en av de viktigaste integrationsinsatserna menar skolverket.⁶¹ Resultatet i denna studie visar på att undervisade lärare i hög grad saknar relevant utbildning och inte lever upp till skolverkets rekommendationer. Dock kan man efter flera års yrkeserfarenhet besitta den kunskapen men min tolkning av resultatet är att denna kunskap inte räcker till. Värt att notera är att jag inte har kategoriserat dessa intervjusvar då dessa enbart var till som bakgrundsmaterial i urvalsprocessen. Nu i slutskedet av denna studie tolkar jag dock detta som ett hinder.

6.3 Andras forskning

Lena Granstedts avhandling grundar sig på intervjuer med lärare. D.v.s. precis som min egen undersökning. Granstedt tolkning av informanternas svar är att andraspråkselever ofta upplevs som någonting problematiskt vilka är behov av någon sorts åtgärd.⁶² Här finner jag likheter med min egen undersökning då temat *hinder* genomsyrade större delen av intervjusvaren. Granstedt nämner diverse åtgärder för att förändra situationen vilka kan skapa förutsättningar för en mer livvärdig utbildning. Ett närmare samarbete med modersmålläraren är något Granstedt nämner vilket även min egen undersökning visar på. Dessutom menar Granstedt att skolan kan rekrytera fler lärare med utländsk bakgrund med liknade bakgrund som eleverna.⁶³ Detta nämns inte bland ”mina” informanter. Dock fanns det inga intervjufrågor som direkt styrde ett sådant påstående vilket kan förklara avsaknaden av detta.

Informanterna i Granstedts avhandling önskar även ett närmare samarbete med nyanländas föräldrar vilket skulle underlätta utveckling.⁶⁴ Här skiljer sig min undersökning åt då denna istället

---

⁶¹ <http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar/integrationsinsatser-i-skolan-1.192723> 2013-04-03

⁶² Bunar (2010) s.35

⁶³ Ibid. s.11ff

⁶⁴ Ibid. s.35

visar på ett bra samarbete mellan lärarna och de nyanländas vårdnadshavare. Det visar på att det inte är någon större skillnad på kontakten mellan svenskfödda elevers föräldrar och nyanländas föräldrar vilket ses som någonting positivt. Föräldrarna är måna om sitt barn och detta gäller oavsett kulturell bakgrund. Även Lahdenperäs avhandling synliggör problematiken gällande kontakten med nyanländas föräldrar. Hon talar om bristande samarbete, föräldrars ointresse, språksvårigheter, felaktiga syn på kunskap och oförmåga bland föräldrarna.⁶⁵ Det enda av detta påstående som stämmer överens med mitt eget resultat är språksvårigheter men inte heller det uppfattas som något hinder eftersom det finns tolkar att tillgå.

Torpstens avhandling visar på att goda kunskaper i det svenska språket är en förutsättning för att nå målen vilket det finns all anledning att hålla med om. Informanterna i Torpstens avhandling menar att enklare material och stödundervisning istället exkluderar eleven istället för tvärtom och informanterna menar att bästa sättet att lära sig det svenska språket var att sitta med i övriga lasses svenskundervisning.⁶⁶ Här kan man dra paralleller med mitt eget resultat som visar på att informanterna använder sig av stödmaterial och stödundervisning (resurs) i sin undervisning och ur lärarens synvinkel upplevs detta som någonting positivt och något man önskar mer av.

Precis som mitt resultat visade på är utanförskap en av alla kategorier som framträdde i analysprocessen. Utanförskapet är dels kunskapsmässigt, dels socialt och bägge har sin grund i språksvårigheter eller att man ses som annorlunda. Elever med annat modersmål än svenska söker sig också till varandra visar min undersökning på och detta tror lärarna beror på att man inte känner samhörighet med sina klasskamrater. En följd av språksvårigheter. Gemenskap och tillhörighet är viktigt menar även informanterna i Torpstens avhandling och påtalar vikten av modersmålsundervisning där man genom denna kan finna en känsla av gemenskap vilket inte är självklart i den övriga klassen.⁶⁷ Ett socialt utanförskap i den reguljära klassen är således påtaglig både ur elevens och ur lärarens synvinkel.

6.4 Lärandeteorier och de nyanlända

Ur ett sociokulturellt lärandeperspektiv är språket och kommunikation det centrala och länkar samman individen och omgivningen. Vardagliga interaktioner och samtal främjar lärandet vilket påtalar vikten av muntligt agerande och diskussion i klassrummet. Kursplanemålen är utformade därefter vilket informanterna i föreliggande studie upplever som segregering för nyanlända

---

⁶⁵ Bunar (2010) s.37

⁶⁶ Bunar (2010) s. 158

⁶⁷ Ibid, s.158

elever och således inte gynnar dem alls. Kan man inte språket i den grad som krävs kan man heller inte tillgodose sig undervisningen på bästa sätt då mycket av bedömningen grundar sig på muntligt agerande, diskussion, reflektion etc.

Ur ett sociokulturellt perspektiv menar man dessutom att bakgrundskunskap och kännedom om ett specifikt ämne ökar betydelsen i texten framför oss. Säljö menar att det inte räcker med att behärska det svenska språket för att förstå innebörden i en text. Det svenska samhället och dess utbildningstraditioner bör förstås för att förstå innebörden och slagkraftigheten i formuleringen.⁶⁸ Detta synsätt kräver en hel del av läraren. Skall elevens bakgrund spegla sig i inlärningsprocessen krävs det att läraren förfogar över en hel del kunskap om respektive elevs bakgrund och dess utbildningstraditioner. Enligt det sociokulturella lärandeperspektivet bör läraren känna till exempelvis en somaliers samhälle för att kunna bedöma denna rättvist. Här blir det enligt mig dubbla svårigheter för läraren och eleven. Läraren skall bedöma någonting skrivet på svenska men ha elevens samhälle och utbildningstradition i åtanke och dessutom veta någonting om denna bakgrundskunskap. Eleven i sin tur har en somalisk bakgrund (som bör förstås) men ska formulera sig på svenska.

Säljö nämner även skolkontexten och menar att detta är ett sammanhang skapat av lärare, elever och annan skolpersonal. Denna kontext upprätthålls genom kommunikation och handlingar skapade av desamma.⁶⁹ Kommunikation är enligt nationalencyklopedin att ”göra gemensamt, låta få del i, få del av, meddela”⁷⁰. Resultat i föreliggande studie visar på att nyanlända elever upplever ett utanförskap och att man inte är en del av gemenskapen p.g.a. bristande språkkunskaper. Nyanlända elever väljer i hög grad att inte tala med sina klasskamrater med risk för att inte göra sig förstådda. Vice versa väljer den svenskfödda eleven att inte tala med den nyanlända eleven ”då hon/han ändå inte förstår vad som sägs”. Kommunikation är den viktigaste lärmiljön för människan menar Säljö. Vardagliga interaktioner och naturliga samtal är det som främjar lärandet och formar oss till sociokulturella varelser menar han.⁷¹ För den nyanlända eleven uteblir kommunikationen i hög grad enligt min undersökning vilket borde resultera i att den viktigaste lärmiljön går förlorad.

---

⁶⁸ Säljö (2008) s.

⁶⁹ Säljö (2008) s.144

⁷⁰ <http://www.ne.se/lang/kommunikation> 2013-05-16

⁷¹ Säljö (2008) s.233

Ur ett behavioristiskt lärandeperspektiv påtalas vikten av yttre beteenden, d.v.s. något som uppfattas om konkret och verkligt. Till skillnad mot det sociokulturella perspektivet är reflektioner, tänkandet och mentala företeelser inte lika centralt inom behaviorismen. Lärandet sker istället i observerbara situationer och förändringen av den samma. Skinner talar om betingning och hur individer stärker positiva beteenden, i lärandesituationen positiva resultat, genom belöning och förstärkning. Oönskade beteenden, kanske ett fel svar, skall därmed inte förstärkas och skall därmed inte belönas.⁷² Att dra paralleller med min egen undersökning är här svårt. Dock nämner informanterna att förutsättningen för en lyckad socialisering är att våga säga ifrån om någon inte sköter sig och samtidigt ge beröm till de som förtjänar det. D.v.s. en form av betingning.

Den behavioristiska teorin bygger på att små pusselbitar av mätbar kunskap, som vart och ett belönats, bildar en helhet och slutligen ett sammanhang av kunskap. Dessa ”pusselbitar” skall vara av enklare sort menar Skinner och den är tillgänglig i lätta avgränsbara, lämpliga miljöer.⁷³ Min tolkning av intervju svaren är att lärarna i hög grad använder sig av enklare stödmaterial i sin undervisning med nyanlända elever vilket kan ses utifrån ett behavioristiskt perspektiv. Små pusselbitar av mätbar kunskap är alltså något som gynnar eleven till målet att se helheten/sammanhanget. Skinner menar också att det konkreta och det verkliga är av vikt för inläring. I observerbara situationer tar lärandet vid menar han, inte i reflekterande, tänkande och mentala situationer. Lärarna i föreliggande studie kritiserar kursplanemålen som förespråkar just muntligt agerande, diskussion och reflektion. Dessa aspekter gynnar inte de nyanlända eleverna menar informanterna och enligt mig torde lärandet för nyanlända elever hellre ske utifrån det behavioristiska lärandeperspektivet.

En annan viktig aspekt i denna slutsats är att lärarens roll i klassrummet är en aktiv individ som vidarebefordrar kunskaperna och delar med sig av sina erfarenheter. Kort sagt; läraren ger och eleven tar enligt den behavioristiska teorin. Eleven å sin tur inhämtar kunskap och det läraren säger sjunker in vilket senare ”slår rot” och vidare bildas kunskap.⁷⁴ Denna syn på lärande blir således gynnsamt för nyanlända elever då man på så sätt slipper reflektera, diskutera och agera muntligt. Läraren sköter på så sätt ”den biten” och eleven kan istället ta del av kunskapen i små, hanterbara delar.

---

⁷² Säljö (2008). s.50

⁷³ Skinner (1968).49ff

⁷⁴ Skinner (1968) s.10ff.

6.5 Slutord

Ingen grupp elever drabbas så hårt som de nyanlända eleverna. Dels kommer man som ny till landet med allt vad det innebär, dels anländer man till den svenska skolan med så bristfälliga språkkunskaper att man egentligen inte hör hemma där. Dessutom kan dessa elever ha någon form av trauma i bagaget, traumatiska upplevelser som ingen människa i ett demokratiskt land kan sätta sig in i och som vidare försvårar livssituationen. Som om inte det vore nog ses man som annorlunda. ”Invandrareleven” som inte förstår vad som sägs och som heller inte kan göra sig förstådd. Detta utanförskap, både kunskapsmässigt och socialt, har berört mig djupt under min verksamhetsförlagda utbildning och det blev således ett självklarhet val/ämne att skriva om när så detta examensarbete skulle skrivas. Mitt syfte med föreliggande studie var att se hur lärarna upplever denna situation. Vilka möjligheter respektive hinder stöter läraren på och hur bemöter man dessa elever på bästa möjliga sätt, både kunskapsmässigt och socialt?

Språksvårigheter och utanförskap är det som resultatet visar på och är således lärarnas perspektiv på nyanländas situation. Den bilden hade även jag med mig efter den verksamhetsförlagda utbildningen. Dock finns det positiva aspekter i resultatet som visar på att nyanlända elever upplevs som ambitiösa och tacksamma över att få gå i skolan. Informanterna menar också att kontakten med dennes vårdnadshavare fungerar mycket bra och att det inte är någon skillnad jämförelsevis svenska elevers föräldrar vilket är glädjande. Dessutom menar man att en mångkulturell skola leder till tolerans och förståelse för andra människors livssituation och det öppnar upp för diskussion gällande värdegrunden. Möjligheter och hinder kan således utläsas i resultatet.

6.6 Vidare forskning

För att få ytterligare kännedom om nyanländas situation i den svenska skolan, skulle det vara intressant att i en framtida studie intervjua nyanlända elever istället för lärare. Frågor som uppkommit i slutskedet av denna studie är; Hur upplever nyanlända elever socialiseringen med klassen? Vilken roll tycker de att läraren har i detta? Hur upplever de nyanlända eleverna kunskapsmålen? Dessutom skulle det vara intressant att veta hur dessa elever upplever språksvårigheterna och hur detta påverkar dels lärandet, dels den sociala aspekten.

7. Referenser

Ahlberg, Karin. Att skapa och transkribera en berättelse- en del av tolkning I: Skott, Carola (2004) *Berättelsens praktik och teori- narrativ forskning i ett hermeneutiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Bunar, Nihad (2010). *Nyanlända och lärande- en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Granstedt, Lena (2006). Lärares tolkningsrepertoarer i samtal om en grupp elever med utländsk bakgrund och deras föräldrar. I B: Bunar, Nihad (2010) *Nyanlända och lärande- en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Hartman, Jan (1998). *Vetenskapligt tänkande. Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur

Hällgren m.fl (2006). Etnisk mångfald i utbildningen: En översikt över politik, forskning och Projekt I B: Bunar, Nihad (2010) *Nyanlända och lärande- en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Lahdenperä, Pirjo (1996). Invandrarbakgrund eller skolsvårigheter. En textanalytisk studie av åtgärdsprogram för elever med invandrarbakgrund I B: Bunar, Nihad (2010) *Nyanlända och lärande- en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Lundman, B. Graneheim, U. H. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I B: Granskär, M & Höglund-Nielsen, B (Red) *Tillämpad forskning inom hälso- och sjukvård*. Lund: Studentlitteratur.

Skinner, B. F (1968). *Undervisningsteknologi..* Stockholm: Nordstedts akademiska förlag

Skott, Carola (2004). *Berättelsens praktik och teori- narrativ forskning i ett hermeneutiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur

Skolverket (2008) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. Allmänna råd och kommentarer. Stockholm

Skolverket (2012). *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling- med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll*. Stödmaterial. Stockholm.

Skolverket (2011). *Läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshem 2011*. Stockholm

Torpsten, Ann-Christin (2008). *Erbjudet och upplevt lärande i mötet med svenska som andraspråk och svensk skola*. Göteborg: Växjö universitet.

Elektroniskt material

Nationalencyklopedin

<http://www.ne.se/lang/kontext/229447> 2013-04-15

http://www.ne.se/lang/dialektik?i_h_word=hermeneutik%20dialektik 2013-04-23

<http://www.ne.se/lang/hermeneutik> 2013-04-17

<http://www.ne.se/lang/kommunikation> 2013-05-16

Skolverket

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar/integrationsinsatser-i-skolan-1.192723> 2013-04-03

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar> 2013-04-23

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/nyanlanda-barn-och-ungdomar/nyanlandas-larande-1.192723> 2013-04-03

Sveriges kommuner och landsting (SKL)

http://www.skl.se/vi_arbetar_med/integration 2013-04-22

Linköpings universitet; Institutionen för beteendevetenskap och lärande – IBL.

http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf 2013-04-12

Bilaga 1.

Kvalitativ studie om nyanländas situation i grundskolans senare år

I mina studier på Högskolan Dalarna gör jag under denna termin mitt examensarbete. Studiens syfte är att se hur lärare upplever mötet med nyanlända elever och frågor gällande detta. Jag vill se hur lärarna upplever situationen och vilka möjligheter respektive hinder denna möter samt hur lärarna bemöter de svårigheter som kan uppstå. Intervjuerna är anonyma så inget namn behövs i intervju svaren. Det insamlade materialet kommer att användas till denna studie men kommer makuleras strax efter examen.

Deltagandet är frivilligt och man har rätt att när som helst avbryta sin medverkan (se bilaga ”Forskningens etiska aspekter” för ytterligare information).

Tack så mycket för din medverkan!

Jessica Karlsson

Intervjufrågor

1. Hur upplever du mötet med nyanlända elever? Vilka möjligheter respektive hinder ser du?
2. Anser du att språkkunskaperna hos den nyanlända eleven/eleverna är tillräckliga när de anländer från förberedelseklassen?
3. Vilka svårigheter möter de nyanlända i den svenska skolan?
4. Vad gör du som lärare för att underlätta undervisningen för den nyanlända eleven om du ser att denne har språksvårigheter?
5. Har du någon kompetens gällande nyanlända elever och deras lärande? Exempelvis utbildning i svenska som andraspråk, specialpedagogik eller annan relevant utbildning?
6. Vad anser du om modersmålsundervisningen? Fördelar/nackdelar. Utveckla gärna ditt svar.

7. Hur upplever du samarbetet mellan de reguljära lärarna (d.v.s. ni) och modersmåsläraren och svenska som andraspråksläraren? Fördelar/nackdelar osv.
8. Föräldrakontakten är en viktig del för elevens lärande. Hur fungerar kontakten med nyanländas föräldrar (generellt)? Möjligheter, hinder(om sådana finns)?
9. Socialiseringsprocessen är en viktig del för integrationen. Hur upplever du detta? Vilken roll har du som lärare i detta?